

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Obijcitur Damasc. & Fulgentius contra præcedentem rationem. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

tem, non dicitur mutabilis sententia & voluntate: idem enim est, sententia & voluntate aliquem esse mutabilem, quod mutare posse voluntatem & sententiam, quam semel habuit: nam qui sententiam aut voluntatem, quam semel libere sequutus est, mutare nequit, quia ratione dici potest sententia & voluntate mutabilis: alioquin & deus, qui libere multa discernit & statuit, quorum contraria velle posset, diceretur sententia & voluntate mutabilis, quod est absurdum. Confirmant deinde id, quod dixerat Damasc. hoc modo: *Quidquid n. creatum est, mutationi quoque subit, necesse est. Id enim vnum extra mutationis aleam est, quod nihil habet, à quo sit creatum.* Cum igitur voluntas Angeli sit creata, & sola diuina increata sit: sequitur voluntatem Angeli mutari posse, & diuinam solum non posse. Et cum dixisset, angelum libertate arbitrij præditum esse, subiungit: *Angelus itaque vi rationis & intelligentia particeps, liberi arbitrij est, ut autem creatus in ea conditione erat, ut mutationem recipere posset, liberumque ei esset, vel in bono manere ac profectum facere, vel in malum inflecti.* Mutationem igitur voluntatis angeli in eo constituit, ut in incepto bono manere, & in malum declinare possit: relinquere autem bonum inceptum, est voluntatem boni mutare: ergo eodem modo poterat voluntatē, & propositum malum relinquere, & ab eo mutari: non dico vera penitentia, & salutari ex proprijs viribus, sed suapte, natura aliqua retractatione male voluntatis, nam neque homo potest ex proprijs viribus malam voluntatem vera penitentia salutari retractare: ob id tamen non dicitur suapte natura inflexibilis ab eo malo, quod semel elegit.

Respons.

Cessatur.

8.

1. Respons.
respon.

Secundo respondere posset quis, angelum non flecti posse ab eo quod semel plene elegit: & ideo ab eo quod in primo instanti voluit, fuisse per peccatum in secundo instanti mutatum. Hoc tamen responsum frivolum est, inferius ostendam.

Tertio obijcere nobis posset quis eundem Damascenum, qui in eodem capit. citato inquit, *Penitentia porro caratione minime capax est, quia corpore vacat.* Quibus verbis docere videtur, Angelum natura sua capacem non esse penitentia. Respondet Damasc. nomine penitentia non intelligere quancunque retractationem prioris voluntatis;

Vasquez in 1. p. Tom. 2.

hanc enim planè concesserat Angelo, cum dixerat, esse sententia & voluntate mutabilem: sed planè intelligit donum penitentia, quod est à Spiritu sancto, quo peccatum deletur. Huius autem inquit Damasc. donum capacem non esse, hoc est, hanc penitentiam illi non donari, cum tamen detur hominibus: quia de non corpore vacat, hoc est, sine carnis incentiuis peccavit. Vnus autem est nomine Græco, *ἀντὶς*, quod significat non capacem, non admittentem: non ut negaret capacitatem, & penitentiam in Angelo recipiendi huiusmodi donum, cum nemo id aliqua specie probabilitatis asserere possit, sed ut denotaret, tale donum Angelo non concedi.

Præterea contra eandem rationem allegatam ea, præced. obijci potest idem Damasc. in eodem cap. ante finem, ubi cum dixisset, Angelos suapte natura ad malum, licet cum difficultate moveri posse subdit: *Nunc vero* (hoc est, in beatitudine) *ea iam conditione sunt, ut nec vix quidem moveri atque inflecti queant: quod tamen non eorum natura, sed gratia tribuendum est: si autem verum esset id, quod doctores memotati cap. 2. in sua ratione supponunt, nempe Angelos natura sua inflexibiles esse ab eo quod semel elegerunt: sequeretur, Angelos post meritum confirmatum, & perfectum in vitam amplius peccare non posse: & ita id non esset gratia Dei tribuendum, ut dicit Damasc.* Omnem autem inflexibilitatem convenire creaturæ ex gratia Dei, fufius ex doctrina patrum ostendimus supra disput. 130.

Contra eandem rationem obijcere possemus Fulgentium lib. de fide ad Petrum cap. 3. ante medium, ubi cum dixisset, Angelis, & hominibus facultatem à Deo ita concessam esse cognoscendi ac diligendi Deum, ut eam quisque habere posset, & perdere, subiungit: *Si quis tamen sponte eam perderet, suo deinceps arbitrio resumere non valeret, ut illius esset sanctæ cogitationis initia gratuita dono bonitatis de novo revocandis, quibus vellet, infundere, cuius fuit, in ipso creationis exordio nullis precedentibus meritis spiritus, & corpora, loci atque affectionibus, prout ipse sapiens voluit, congrue, & mirabiliter exordinare.* Quo loco Fulg. æquam rationem esse dixit in vtriusque, non recuperandi iustitiam per penitentiam: quia illam recuperare, divini muneris est, non naturæ. Ac proinde non posse illam recuperare non refert S. Fulgent. in naturæ flexibilitatem, sed in gratiæ perpetuam privationem. Probat deinde Fulgent. his verbis: *Bona quoque voluntatis, & cogitationis initium non homini ex ipso nascitur, sed divinitus & preparari & tribui in eo Deus evidenter ostendit: quia neque diabolus, neque aliquis Angelorum eius, ex quo ruina illius merito in hanc inferiorem sunt detrusi caliginem, bonam potuit aut poterit resumere voluntatem. Quod si possibile esset, ut humana natura postquam à Deo aversa bonitatem perdidit voluntatem, ex ipsa rursum eam habere posset, multo possibilius hoc haberet Angelica, quæ quanto minus gravatur terreni corporis pondere, tanto magis hæc esset prædita facultate.* Hæc Fulgentius. Ex quibus duo ego colligo argumenta contra rationem allatam capit. præcedenti. Alterum est, si verum esset, quod doctores allegati ibidem affirmant, nempe angelum ex se inflexibilem esse ab eo, quod semel elegit: non rectè probaret Fulg. diuinæ gratiæ esse amissam bonam voluntatem recuperare, ex eo quod demon eam non recuperavit: nam quisque facile dicitur.

Ooo

le dice

le dicere posset, ideo angelū per non recuperasse penitentiam priorem statum quia semel facti per electionem ipsius penitere non potest eo, quod inflexibilis sit; hominem autem ideo posse per penitentiam in pristinum statum restitui, quia suapte natura ipsum penitere potest facti, & ab eo, quod semel plene elegit flexibilis est. Alterum argumentum est; si vera esset prædicta propositio quam ratio illa capite præcedenti posita supponit, non recte inferret Fulgentius, ex eo quod homo posset proprijs viribus priorem bonam voluntatem resumere facilius id posse supremum Angelum efficere: nam licet homo, qui corporis mole grauatus est, id posset efficere, non recte loqueretur, Angelo etiam id possibile fore siquidem homo ab eo, quod semel voluit, potest mutari: Angelus vero ab eo quod semel elegit: flecti nequit. Supponit igitur Fulgentius, angelum etiam mutari posse, ut in directe inferat, facilius fore angelo priore bonam voluntatē resumere, quam homini, si homo proprijs viribus eā recuperare valet.

CAPVT. IV.

Contra eandem rationem ostenditur, Angelos voluntates suas, & electiones mutare posse.

Contra fundamentum præcedentis rationis non solum auctoritate, sed etiam efficacibus rationibus agere possumus, atque in primis ostendere, non solum Angelum potuisse mutare suam electionem, quam semel habuit, sed etiam de facto mutasse. Primum quidem, quia constat daemones mutasse electionem, & iudicium, quod prius habuerant, circa mortem Christi: prius enim diabolus, cum misit in cor Iudæ, ut traderet Christum Iudeis Ioannis 13. diligenter mortem Christi procurauit: postea vero per uxorem Pilati Matthæi 27. suadere conatus est Pilato, ut Christum non crucifigeret: nam Pilato sedenti pro tribunali scripsit mulier, *Nihil tibi, & iusto illi, &c.* Respondet Caiet. in hoc ar. §. *Ad dubium contra antecedens*, quem sequuntur recentiores Thomistæ, cum dicunt Doctores allegati, angeli voluntatem esse immutabilem ab eo, quod semel indicauit, & elegit intelligendum esse de iudicio, & electione plena: daemones autem cum primum suasi Iudæ, ut traderet Christum Iudeis, non plene iudicasse, nec ex plena electione illud fecisse: & ideo postea fuisse mutatum. Cæterum quis non videat, Caietanum hoc effugium sine fundamento excogitasse? Vnde namque diuinare potuit, mentem daemones non plene iudicasse, & elegisse, id quod circa mortem Christi primum decreuerat; sed contra ipsum ratione agamus. Aut per iudicium, & electionem plenam intelligit Caiet. eam quæ sufficiat ad peccatum mortale, & hac ratione negare non potest angelum ex plena electione, & deliberatione decreuisse, Iudam inducere ut traderet Christum Iudeis, ut manifeste constat: aut per electionem plenam intelligit eam, quæ procedit ex iudicio sine inconsiderantia alicuius circumstantiæ, & sine defectu: & sane cum ex sententia Caiet. dæmo peccauerit, primo peccato ex inconsiderantia, ut retulimus disp. 234. cap. 2. contra ipsum planè sequitur, non minus potuisse daemones reuocare voluntatem primi peccati, quam illam aliam voluntatem suadendi mortem Christi.

ARTIC. II.

sti, si eam desiderauerit, & suauiter non plenae electione, ex aliqua inconsiderantia. Si autem voluntatem occidendi Christum reuocare potuit, quia ex defectu aliquo intellectus peccauit, cum certum sit, omne peccatum nasci, ex aliquo defectu intellectus, ut notauit disp. 231. c. 5. ex professo probandum est, 1. 2. q. 77. a. 2. efficitur, daemones non adhærere ex se immobilem peccato, quod ex electione commisit.

Deinde constat etiam omnes angelos qui peccarunt, mutasse priorem voluntatem, in qua creati sunt. Nam ex sententia Sancti Thomæ, quam ostendi disputatione 227. esse veriorē, omnes fuerunt in gratia, & dilectione Dei creati, & tamen deinde peccarunt, & Deum intimo odio prosequuti sunt: ergo Angeli non adhærent immobiles, rei quam semel elegerunt. Respondet fortasse aliquis, posse Angelum flecti de bono ad malum, quia hoc sine gratia Dei potest: tamen de malo ad bonum quia ad hoc eget gratia Dei. Verum hoc responsum argumentum propositio nihil obest, quia cum hic concedimus, posse Angelum flecti ab eo quod semel elegit, nec immobilem ei adhærere, loquimur non de conuersione frugis penitentis, sed de quocunque genere retractationis, ex quocunque, sine, quia quidem sufficienter tollitur in nobis adhærentia voluntatis ei, quod semel elegit: nam si de conuersione ad bonam voluntatem priorem per fructuosam penitentiam esset sermo, idem omnino de homine, quod de Angelo dicendum esset, nempe non posse ipsum penitere peccati frugis, & salutari penitentia: sed Caiet. in hoc ar. §. *Ad dubium contra antecedens*, & Ferratiensis capit. citato §. *Aduertendum tamen*, respondent doctrinam sancti Thomæ intelligendam esse de voluntate perfecta: & completæ electionis, ex perfecta iudicii apprehensione, ut ab hac electione semel facta nequeat Angelus dimoueri. Vocant autem perfectam electionem, quæ est cum indifferenter, & libertate ad malum, & bonum. Et quia Angelus in primo instanti peccare non potuit, ac proinde neque hoc modo perfecte elegit: idcirco ea electione dimoueri potuit. Verum hæc solutio facile refelli potest. Primum quia, Angelum non potuisse in primo instanti peccare, difficile admodum est, ut supra disputat. 237. monstrauimus. Deinde si tota ratio, ob quam Angelus non potest dimoueri ab electione, quam semel perfecte fecit, est, quia perfecta electio fit ex perfecto iudicio: eodem modo dimoueri non posset Angelus ab electione, quam semel fecit in primo instanti sine libertate peccandi, sicut ab ea, quam postea fecisset, cum hac libertate: quia etiam illa, quæ facta est in primo instanti, fuit ex plena, & facto iudicio: neque enim quicquam obstat penitentiæ, & perfectioni iudicii impotentia peccandi: alioquin nec in Deo perfectum iudicium esset, quod est absurdum: cum igitur in primo instanti Angelus perfecte, & absque inconsiderantia, & absque villo defectu intellectus elegerit bonum nunquam posset ex quacunque prauitate ab hac electione diuelli. Et sane si primus actus in Angelis, quo dilexerunt Deum, fuit naturalis, & non omnino liber, ut concordant Doctores, qui existimant, non potuisse Angelum in primo instanti peccare: quia etiam defendunt Angelum immobilem esse ab eo, quod semel elegit.

Angelus mutauit iudicium quod prius habuit circa mortem Christi.

13. Caietan.

14.